

ПРОЕКТ
„ГРАЖДАНСКО НАБЛЮДЕНИЕ В ПОЛИЦИЯТА“

**МЕЖДИНЕН НАЦИОНАЛЕН ДОКЛАД ПО
ПРОЕКТ “ГРАЖДАНСКО НАБЛЮДЕНИЕ В ПОЛИЦИЯТА”
ЗА ПЕРИОДА АВГУСТ-ДЕКЕМВРИ 2010 г.**

ИНСТИТУТ
ОТВОРЕНО
ОБЩЕСТВО
СОФИЯ

Резюме

Проект „Гражданско наблюдение в полицията“ се осъществява от Институт „Отворено общество“ – София, по одобрена от Главна дирекция „Охранителна полиция“ методология и цели изграждане на доверие между полицията и местната общност и осигуряване на прозрачност на полицейската институция. В основата си практиката на гражданско наблюдение се изразява във възможността граждани да посещават местата за задържане в РУП без предварително предупреждение.

Проектът се изпълнява на територията на 80 РУП, в областите: Пловдив, Пазарджик, Стара Загора, Сливен, Хасково, Варна, Добрич, Бургас, Перник и на територията на гр. София. Наблюдението се осъществява с участието на 204 доброволци, организирани от 4 НПО - Институт „Отворено общество“ – София, Сдружение „Свят без граници“, Асоциация „Деметра“, Фондация „SOS-семейства в риск“ и Община Пловдив.

Последният предишен период на наблюдение е юли 2007 - август 2008. Настоящият доклад отразява наблюдението от август до декември 2010. Наблюдението е организирано в 14 показателя¹. Резултатите са: **по два от наблюдаваните показателя е констатирано подобрение в сравнение с предходната фаза.** Те са свързани с намалелите сигнали за злоупотреба със сила и отношението на полицейските служители към задържаните лица, което се определя все по-често като „професионално“ и „любезно“.

Частично подобрение има по пет от показателите. Това са:

- осигуряването на преводач на задържаните,
- материално-битовото състояние в РУП,
- обособяване на обслужващи помещения,
- обособяване на отделни помещения за настаняване на мъже, жени, непълнолетни и др. и
- хигиена в РУП.

Въпреки частичния напредък, от общо 80 РУП, наблюдавани по проекта, само 18 РУП се доближават в някаква степен до нормативните изисквания. Все още има РУП, които не разполагат със специално обособени помещения за разпит, поради което разпитите на задържаните лица продължават да се провеждат в кабинети или други помещения, които не са предназначени за тази цел.

През 2009 г. са извършени ремонти в част от наблюдаваните РУП, които са финансирани отчасти със средства на националния бюджет и по европейски програми. Ремонтите в повечето случаи са козметични и не са довели до съществено подобрение в условията за задържане и условията за работа на служителите. Тревожен е фактът, че там, където

¹ Виж Приложение 1 за детайлно описание на критериите.

продължават ремонтите, в немалко случаи те се финансират с лични средства на полицейските служители.

По **три от показателите няма промяна**. Това са условията на работа на полицаите, осигуряване на медицинска помощ и оборудване на местата за задържане.

Частично влошаване се наблюдава по показателите „Информираност на задържаните за правата им“, „Достъп до правна помощ“, „Осигуряване на храна на задържаните“ и „Водене на документацията по задържане“. Един от основните резултати на предходния етап на проекта (2007-2008) беше значителното намаляване на пропуските, допълнителните вписвания и поправките по документацията за задържане. Прекъсването на гражданското наблюдение за 2 години има очевидно негативен ефект върху този показател. **Честите необяснени поправки в регистрите по задържане свидетелстват за много висок риск от нарушаване на основните права на задържаните, включително и превишаване на законоустановения срок за задържане от 24 часа.**

Регистрирани са случаи, при които задържаните не са запознати изчерпателно с правата си; има случаи на полицаи, които разубеждават задържаните да търсят адвокатска защита или адвокати не се викат поради продължаващата практика за лимити на изходящите телефонни обаждания. Продължават оплакванията на полицейски служители от лоша координация с местните адвокатски съвети относно осигуряването на дежурни адвокати. Въпреки това, в нито един от наблюдаваните райони няма предприети конкретни инициативи от страна на ръководството на ОДМВР или на местната адвокатска колегия за намиране на решение.

Нов момент в този етап на проекта е наблюдение на приема на граждани в РУП. Повечето от интервюираните граждани са определили отношението на полицейските служители към тях като любезно и професионално. Въпреки това като проблеми се изтъкват недобрата организация на работа, липсата на достатъчно помещения и пространство в РУП, които не са ремонтирани.

I. Увод

Проект “Гражданско наблюдение в полицията” се осъществява от Институт “Отворено общество”-София в партньорство с ГД «Охранителна полиция» и цели изграждане на доверие между полицията и местната общност и осигуряване на прозрачност на полицейската институция. В основата си практиката на гражданско наблюдение се изразява във възможността доброволци да посещават местата за задържане в РУП без предварително предупреждение.

Гражданските наблюдатели са доброволци, които са преминали през селекция и одобрение от органите на полицията и специално обучение по метода на гражданско наблюдение. Екипи от граждански наблюдатели осъществяват наблюдение в РУП въз основа на предварително одобрен график, информация за който имат само

участниците в проекта. Доброволците осъществяват наблюдение върху местата за задържане и следят за спазването на нормативната база, уреждаща 24 часовото полицейско задържане. От 2010г. мониторингът включва и местата за административно обслужване и прием на граждани.

Въз основа на осъществените наблюдения, доброволците попълват екипни доклади. Екипните доклади отразяват факти, констатирани по време на наблюдението. Ежемесечно се изготвят обобщени доклади, като копие от тях се предават на Директора на съответната Областна дирекция на МВР и на гражданските наблюдатели.

Периоди на осъществяване на наблюдението:

- Пилотно тестване на модела – град Плевен, Плевенски Обществен Фонд „Читалища“ (2004 г.)
- Първи етап - Наблюдение на деветте Районни полицейски управления на територията на град София в партньорство с Генерална Дирекция "Полиция", Столична дирекция "Полиция" и Столична община (2005 – 2006 година)
- Втори етап – Продължаване и разширяване на наблюдението в градовете София, Пловдив, Плевен и ОДП Бургас и Варна (юни 2007 до август 2008г.)
- Трети етап – Продължаване и разширяване на наблюдението в град София и на територията на Областните дирекции на МВР Перник, Бургас, Варна Добрич, Пловдив, Пазарджик, Стара Загора, Сливен и Хасково (юли 2010 до юни 2011г.)

Местата за провеждане на наблюдението са избрани въз основа на полицейската статистика за най-голям брой задържани лица на година на РУП.

Освен координатор на национално ниво, Институт «Отворено общество» - София е и изпълнител на проекта за територията на Столичната дирекция на вътрешните работи (СДВР) и Областната дирекция на МВР – Перник (ОД на МВР). От страна на полицията, дейността се осъществява в партньорство със СДВР и координатор инспектор Петьо Николов от отдел „Охранителна полиция“ и ОД на МВР-Перник, с координатор старши инспектор Йордан Борисов, отдел „Охранителна полиция“.

Изпълнител на проекта за ОД на МВР Стара Загора, Хасково и Сливен е сдружение „Свят без граници“ в сътрудничество с полицейските координатори за всяка област - за Стара Загора главен инспектор Радостин Кадиев, за Хасково- инспектор Живко Иванов и за Сливен- комисар Ангел Даскалов.

На територията на област Пловдив и Пазарджик проектът се изпълнява от Община Пловдив съвместно с полицейския координатор старши инспектор Георги Димов от ОД на МВР – Пловдив и комисар Сашо Найденов от ОД на МВР - Пазарджик.

Проектът се изпълнява на територията на гр.Бургас и Бургаска област от Асоциация «Деметра», в началото на проекта съвместно с полицейския координатор главен инспектор Жельо Танев, а към момента с главен инспектор Ангел Симеонов от ОД на МВР – Бургас.

Фондация «SOS-семейства в риск» е изпълнител на проекта за областите Варна и Добрич. На областно ниво, дейността се осъществява в партньорство с ОД на МВР Варна, с координатор инспектор Ирена Петричева и ОД на МВР-Добрич, с координатор инспектор Венко Великов.

II. Междинни резултати от гражданското наблюдение

1. Статистика за осъществени наблюдения за периода август-декември 2010

Настоящият обобщен доклад отразява основните констатации от осъществените граждански наблюдения за периода август-декември 2010 г.

В рамките на петмесечния отчетен период на територията на СДВР и ОД на МВР Перник, Пловдив, Пазарджик, Бургас, Стара Загора, Сливен, Хасково, Варна, Добрич са **осъществени общо 570² посещения в РУП от 204 граждански наблюдатели, участващи по проекта**. През първите пет месеца от проекта те са осъществили **393 наблюдения в работните дни и 117 в извънработно време**. Гражданските наблюдатели са провели общо **216 интервюта със задържани лица и 129 с граждани**, които се намират на територията на РУП за получаване на административни услуги и подаване на сигнал за извършено престъпление.

2. Основни права на задържаните лица

За петмесечния период, екипите посетили РУП на територията на ОД на МВР Перник, Пловдив, Пазарджик, Бургас, Стара Загора, Сливен, Хасково, Варна, Добрич **не са регистрирали нито един сигнал за злоупотреба със сила над задържано лице от страна на полицейски служител**.

В повечето случаи интервюираните задържани лица определят отношението на полицейските служители като „професионално“ и „любезно“.

На територията на СДВР за отчетния период наблюдателите **регистрират 2 сигнала за злоупотреба със сила**. За сравнение, в периода юни 2007 г.- август 2008 г. са подадени

² За повече подробности, виж приложение 2.

общо 6 сигнала за злоупотреба със сила от страна на полицейските служители на територията на ОД на МВР – Бургас и София (5 в гр.София, 1 в Област Бургас).

6-то РУП София: При проведен разговор със задържан мъж на 31 години на 20.08.2010г., гражданските наблюдатели установяват, че мъжът се оплаква от упражнено насилие върху него. Насилието е упражнено в Столична Дирекция на вътрешните работи и при самото му задържане от патрулните полицаи. Задържаният показва мехур на ръката, който според него е получен в следствие на изгаряне на цигара от полицай. Според задържания, носът му е бил счупен с удар от глава на полицай. Видимо има леко подуване около носа. Показва и ожулвания по краката и твърди, че има цицини по главата. Бил е заведен в МВР болница, където по неговите думи са се държали зле с него и са казали, че му няма нищо. Като цяло споделя, че са го заплашвали и са се държали унизително с него. След преместване в 6-то РУП, му прилошава и полицаите викат екип на Спешна медицинска помощ.

8-мо РУП - София: При проведен разговор със задържано лице на 28.09.2010 г., човекът се оплаква от упражнено насилие върху него. Казва, че е ударен по лицето два пъти.

Екипът на проекта е регистрирал двата случая в месечните си отчети и е уведомил ръководството на СДВР. Проведено е разследване от страна на СДВР. Заключение от проверката и по двата случая е, че **„не се потвърждава по безспорен начин за упражнено насилие“** върху задържаните лица. Трябва да се има предвид обаче, че обратната връзка от страна на ръководството на СДВР не дава информация за това какви действия за разследване се предприемат в рамките на извършените вътрешни проверки по подадените сигнали за злоупотреба със сила. Така не може да се направи заключение, дали е проведено пълно и обективно разследване и това се очертава като траен проблем.

Извод: Има регистрирани по-малко сигнали за злоупотреба със сила от страна на полицията в сравнение с предходния етап на проекта, поради което може да се отчете известно подобрене по този показател.

2.1 Информираност на задържаните лица за правата им

По време на интервютата с гражданските наблюдатели, повечето задържани лица в наблюдаваните РУП споделят, че **са информирани относно правата си в рамките на 24-часовото задържане** – право на достъп до адвокат, медицинска помощ и др. Въпреки че интервюираните задържани лица са подписали декларации за запознаване с тези права, като проблем във всички наблюдавани области се очертава **недостатъчно ясното им устно разясняване от страна на полицията в РУП**. В РУП на територията на

СДВР например, в рамките на отчетния период гражданските наблюдатели констатирали, че не винаги се разяснява правото на безплатна правна помощ и при какви условия може да се предостави, не се разяснява правото да се обжалва законността на задържането, правото на свиждане, не навсякъде се предоставя храна и одеяло. На територията на ОД на МВР Пловдив в отделни случаи задържаните лица споделят, че не са им разяснени правата устно, а само са се подписали на декларацията за запознаване с правата.

В сравнение с предходната фаза на проекта, по този показател се наблюдава **частично влошаване**.

2.2 Достъп до правна помощ

Подобрение по отношение на осигуряването на достъп до правна помощ в сравнение с предходната фаза на проекта се регистрира на територията на ОД на МВР Варна и Бургас. На територията на областите Стара Загора, Хасково и Сливен гражданските наблюдатели не са регистрирали оплаквания в това отношение.

В РУП на територията на СДВР, ОД на МВР Перник, Пловдив, Пазарджик и Добрич има оплаквания относно осигуряването на адвокат. Такива оплаквания са регистрирани по отношение на задържани, които имат свой адвокат, както и по отношение на задържани, които са пожелали да ползват адвокат от системата на Националното бюро за правна помощ. По отношение на СДВР и ОД на МВР Пловдив, тази констатация представлява **частично влошаване по показателя „Достъп до правна помощ“**.

- Инструкция №13-1711 от 15 септември 2009 г. за оборудването на помещенията за настаняване на задържани лица в структурите на Министерството на вътрешните работи и реда в тях изисква полицията да регистрира часа на искане за правна помощ, отправено към местната адвокатска колегия и часа на явяване на адвоката. Като проблем в РУП на територията на СДВР, на ОД на МВР Пловдив и Пазарджик гражданските наблюдатели отбелязват това, че никъде не се вписват отказите на адвокатите да се явят в РУП или невъзможността за свързване с тях.
- Продължава проблемът с неявяването на дежурни адвокати, регистриран и в предходната фаза на проекта – проблем за РУП към ОД на МВР Пловдив, СДВР и на територията на област Добрич, където според полицейските служители те *„не са особено отзивчиви“*.
- На територията на СДВР са регистрирани и няколко случая в рамките на отчетния период, в които достъпът до правна помощ е възпрепятстван от полицейски служител. Например, през октомври 2010г. задържано лице е посъветвано от полицаите да не се обажда на адвокат, защото *„нямало смисъл“*; на друго лице е препоръчано, да си плати на адвокат. В трети случай на задържан, поискал да упражни правото си на достъп до адвокатска защита за собствена сметка, е

отказана такава, защото не е подписал декларацията и заповедта си за задържане.

- За разлика от РУП към ОД на МВР Пловдив, Варна и Бургас, проблемът с лимитите на изходящите телефонни обаждания в районните управления все още не е разрешен на територията на СДВР. Например, при интервю със задържан в столично РУП, наблюдателите констатираха, че е пожелал адвокат за собствена сметка, но не му е позволено да се обади, поради лимит на обажданията към мобилни телефони.

2.3. Достъп до медицинска помощ

Всички задържани лица в наблюдаваните РУП са уведомени за правото на медицинска помощ и тези, които са пожелали такава, са получили съдействие от страна на полицейските служители. Все още медицинската помощ се осъществява главно чрез съдействието на централите за спешна медицинска помощ и спешните отделения към многопрофилните болници (ЦСМП), тъй като липсва законова регламентация за това кой лекар трябва да бъде потърсен и кой следва да заплати прегледа извън случаите на спешност, когато лицето е здравно неосигурено. **Това дава основание да се направи заключението, че няма промяна по показателя „Осигуряване на медицинска помощ“ и тя остава все така проблемна, особено по отношение на здравно-неосигурените лица.**

2.4. Достъп до преводач

За разлика от предходния период на наблюдение, гражданските наблюдатели не регистрират проблеми, свързани с осигуряването на преводач за задържаните в посетените РУП. **Това представлява частично подобрене по показателя „Осигуряване на преводач“.** Въпреки това трябва да се отбележи, че все още липсва ясен механизъм и подзаконова регламентация за това как става назначаването на преводач в случаите, когато задържаните не разбират български език и всяко РУП се справя по различен начин с тази необходимост на местно ниво.

2.5. Осигуряване на храна и одеяла на задържаните

Към момента на задържаните лица се осигурява храна в общоприетото време във всички наблюдавани РУП на територията на ОД на МВР Варна, Добрич, Стара Загора, Хасково, Сливен, Бургас, Пловдив и Перник. Това става по три начина:

- храната се предоставя от близки на задържаните;
- с лични средства на задържаните, като в този случай следва описване в специален регистър и се прикрепя касов бон;

- служебно осигуряване на храна от бюджета на МВР, съгласно регламентирана хранителна дажба. Тук практиките са различни в наблюдаваните РУП. В РУП на територията на ОД на МВР Перник например, полицейските служители казват на гражданските наблюдатели, че „*мажат филии с лютеница (на задържаните лица)*“ или им взимат храна от стола.

В рамките на отчетния период са регистрирани оплаквания, свързани с предоставянето на храна на задържаните в РУП на територията на СДВР и ОД на МВР Пазарджик. В РУП към ОД на МВР Пазарджик храна се предоставя, само когато роднини или близки на задържания му донесат такава или той има лични средства в себе си.

От проведените интервюта с полицейски служители става ясно, че в едно от РУП в гр. София няма средства и храна се предоставя, само ако задържаните изрично поискат. В друго РУП полицаите казват, че не се дава храна на задържаните, тъй като „*вече не им се полага такава*“. Ако задържаните предоставят пари на полицейските служители, тогава те им купуват. Регистрирани са и случаи, в които задържаните споделят, че не им е предоставена храна към момента на посещенията на гражданските наблюдатели. Това най-често са посещения извършени извън общоприетите часове за хранене (8.00; 14.00 и 20.00 часа), когато полицейските служители не предоставят храна на задържаните лица.

По време на предишния етап от гражданското наблюдение беше издадена нарочна заповед на министъра на вътрешните работи до началниците на РУП за създаване на необходимата организация за осигуряването на храна на задържаните лица в съответствие с чл. 43 от Инструкция №13-1711 от 15 септември 2009 г. На практика обаче все още в много РУП няма създадена организация и осигурени бюджетни средства за това. **Проектът отбелязва частично влошаване по този показател.**

През зимните месеци се откроява и друг проблем. В РУП на територията на СДВР масово липсват одеяла или не достигат, когато биват задържани повече лица. В РУП към ОД на МВР Варна редовно се предоставят одеяла на задържаните, но през зимните месеци едно одеяло не е достатъчно, поради ниските температури в някои помещения за задържане.

2.6. Водене на регистри и документация по задържането

На територията на ОД на МВР Варна, Добрич, Стара Загора, Сливен, Хасково, Бургас, Пловдив и Пазарджик **не са констатирани съществени пропуски при попълване на документацията по задържане**. В две от РУП на територията на СДВР гражданските наблюдатели констатират, че в заповедите за задържане не се описват фактическите обстоятелства, поради които лицето е задържано. В други две столични РУП документите, връчени на задържаното лице са нечетливи, тъй като са писани под многократно използвано индиго и практически е невъзможно да се разбере какво е

написано. **Тази практика е равносилна на невръчването на документи по задържането.**

Освен това гражданските наблюдатели все още регистрират използването на стари образци на декларациите за запознаване с правата при 24- часовото задържане, което при липсата на изчерпателно устно информиране също нарушава основните права на задържаните.

В РУП на територията на ОД на МВР Перник като основен проблем при воденето на документацията по задържането се очертава коригирането на вече вписана информация в регистъра за извеждане на задържаното лице без да се отбележи с подпис кой е извършил поправките.

Нерегулярно водене и липса на някои от регистрите по задържането констатира гражданските наблюдатели в РУП на територията на областите Стара Загора, Сливен, Хасково, Бургас, Перник и СДВР. Най-тревожни са липсата на надлежно вписване на следните данни:

- в книгата за задържани лица - например не винаги се вписва часът на задържане и приемане в три столични РУП и две РУП към ОД на МВР Перник,
- книгата за извеждане на задържаните лица извън местата за задържане – не се вписва час на извеждане, на връщане, служител, който е извел лицето – в три столични РУП,
- книгата за медицински прегледи - липсват дати и часове на много голяма част от проведените прегледи в две столични РУП, като почти навсякъде не е написан номер на заповедта за задържане – в пет столични РУП и четири РУП към ОД на МВР Перник.
- Констатирани са пропуски и нерегулярно водене и по отношение на книгата за свиждания в три РУП на територията на ОД на МВР Перник и две РУП в област Бургас, което възпрепятства регистрирането при извикване на адвокати, явили се в РУП.

Един от основните резултати на предходния етап на проекта (2007-2008) беше значителното намаляване на пропуските, допълнителните вписвания и поправките по документацията за задържане. Прекъсването на гражданското наблюдение за 2 години има очевидно негативен ефект върху този показател.

2.7. Прием на граждани в РУП

Нов момент в този етап на проекта е наблюдение на административното обслужване и приема на граждани в РУП. За първите 5 месеца на наблюдението, са проведени 129 интервюта с граждани, които са посетили РУП за административна услуга или подаване на сигнал за извършено престъпление. Повечето от интервюираните граждани са

определили отношението на полицейските служители към тях като любезно и професионално.

С много малко изключения, сградите на РУП са разположени на лесни и достъпни за гражданите места. Не навсякъде обаче е осигурен равен достъп на хората с увреждания до структурите на МВР. Липсата на достатъчно помещения и пространство в РУП, които не са ремонтирани, създава видими неудобства на гражданите. Този проблем пролича особено при подновяването на документите за самоличност; много от интервюираните споделят, че са чакали дълго на опашка, както и, че са чакали в неблагоприятни условия, дори извън сградите на РУП. Освен това разпознаването на неуниформените служители на РУП е затруднено, тъй като не носят баджове. Масово няма практика за даване на телефон за обратна връзка на граждани, ползващи административни услуги в РУП.

В случаите, когато гражданите се явяват в РУП, за да подадат сигнал за извършено престъпление не навсякъде е гарантирана конфиденциалност на разговорите с полицейски служител, особено в момента на подаване на сигнала, тъй като това най-често се случва в коридор/гише. Така се създава риск от неудобство и вторична виктимизация, особено по отношение на граждани, които са станали жертва на престъпление с елемент на насилие.

III. Материална база

Както и в предходната фаза на проекта (2007-2008г.) по отношение на материалната база се наблюдава частично подобрене. Към август 2008г. на територията на СДВР, ОД на МВР Пловдив, Варна и Бургас **само шест РУП отговарят в достатъчна степен на нормативните изисквания за достатъчен брой налични помещения и оборудване** (4-о, 6-о и 9-о РПУ в София, РПУ – Камено в Бургас, 1-о и 3-о РПУ на територията на ОДП – Пловдив). **Към настоящия момент, тази бройка се е увеличила с още седем РУП (1 РУП – Варна, 5-о РУП - Пловдив и РУП - с. Труд, 2-о, 3-о, 7-о и 8-о РУП към СДВР).**

В общия случай материално-битовите условия в РУП са незадоволителни. Извършени са основни ремонти, които са довели до подобряването на условията на работа и задържане в РУП само в осем от наблюдаваните РУП. В повечето случаи са направени частични ремонти - в 13 от наблюдаваните РУП. Това като цяло не е довело до съществено подобрене в условията за задържане и условията за работа на служителите. Ремонтите са по-скоро „козметични“ и са свързани с боядисване, поставяне на PVC дограма, подмяна на подовата настилка и др. В четири РУП са

налични проекти за осъществяване на ремонтна дейност, а шест РУП са преместени в друга сграда³.

Въпреки предприетите ремонтни дейности, помещенията в повечето РУП продължават да не отговарят на нормативните изисквания. Липсват достатъчно помещения за задържане и оборудването е старо и в лошо състояние. Създадена е вътрешна организация на обслужващите помещения, като на някои места са поставени и табелки. Въпреки това продължава практиката за използването на едно помещение за няколко различни цели, например свиждане, срещи с адвокат и водене на разпит.

В началото на проекта през август 2010г. хигиената в повечето районни управления не е на задоволително ниво, но в резултат на системните и настоятелни препоръки на гражданските наблюдатели, на места има регистрирано частично подобрение.

Тревожна е тенденцията, част от ремонтите на помещенията в РУП да са извършват с лични средства на служителите, приятели и спонсори. Например, в 6-то РУП към ОД на МВР Пловдив е изградена нова тоалетна за задържани лица със средства, които полицейските служители са набрали чрез спонсори. По същия начин в 4-то РУП в гр. Пловдив е изградена рампа за хора с увреждания пред паспортна служба. В 9-то РУП към СДВР полицейските служители са закупили и сменили мивката за санитарния възел към едното помещение за задържане. Служителите в столичното 4-то РУП са закупили климатик със собствени средства и дарение от фирма.

Сериозен проблем, който изтъкват много от полицейските служители е недостига на офис техника, канцеларски материали, бензин и консумативи. За това отново се разчита главно на лични средства и дарения. Например, 1-во РУП към СДВР е получило от банка дарение от 50 компютъра.

Човешките ресурси в РУП също са ограничени. В РУП на територията на СДВР и ОД на МВР Перник, Варна и Добрич поради недостатъчния брой служители, се налага да се дават допълнителни дежурства от наличните служители и се натрупват отпуски с години. Полицейски служители в РУП Радомир, Брезник и Трън посочват като проблем, че щом се пенсионира даден техен колега, на неговия щат не се назначава нов служител и така постепенно щата се свива, което води до затруднения при изпълнение на полицейската работа.

Тези констатирани проблеми при осъществяване на полицейската дейност, водят до спад в мотивацията на служителите, високи нива на синдрома на „професионално

³ За повече подробности, виж Приложение 3.

изгаряне“ и съответно оказват неблагоприятно влияние върху качеството на работата им.

IV. Изводи и препоръки

Ръководствата на ОД на МВР и съответно началниците на РУП вземат под внимание препоръките, съдържащи се в обобщените месечни доклади от наблюдението и правят усилия за компенсиране на пропуски, свързани с обезопасяване на помещенията за задържане и обслужващи помещения, подобряване на хигиената, документацията.

Налице е потребност от повече служители и намаляване обема на водената документация, както и от предприемане на ремонтни дейности, които да гарантират подобряване условията за задържане и качествено обслужване на граждани.

На база на констатираните проблемни области в хода на реализация на проекта могат да се изведат следните основни препоръки:

ПРЕВЕНЦИЯ НА ПОЛИЦЕЙСКОТО НАСИЛИЕ:

1. Проектът подкрепя кампанията на Българския хелзинкски комитет „Полицейското насилие: стоп сега!“⁴ за промени в Закона за МВР, който позволява на полицията да употребява сила и оръжие, без това да е абсолютно необходимо и за провеждане на обучение на служителите в МВР относно стандарта “абсолютна необходимост” за употреба на сила/оръжие.
2. Регламентиране на изрично задължение разпитите да се провеждат само в специални обособени и оборудвани помещения, описани в Инструкция №13-1711 от 15 септември 2009 г.
3. Укрепване на капацитета на Главна дирекция „Охранителна полиция“ да извършва превантивни проверки и такива по сигнали за злоупотреба със сила от страна на полицейски служители.
4. Да се обявяват публично в бюлетина и на интернет страницата на Пресцентъра на МВР сигнали за злоупотреба със сила от страна на полицейски служители и какви действия по разследване са предприети от страна на МВР.

---

4 <http://policebrutality.bghelsinki.org/>

5. В годишните отчети на МВР да се включва статистика за употребата на сила и оръжие от страна на полицейските служители по време и извън изпълнение на служебните им задължения.

ПРАВНА ПОМОЩ:

1. Началниците на РУП да поемат инициативата за срещи с местните адвокатски колегии и установяване на процедури за явяване на дежурни адвокати по Закона за правна помощ
2. Началниците на РУП да следят за това полицаите да разясняват устно и изчерпателно правата на задържаните лица относно безплатна адвокатска помощ, храна, свиждания и т.н.
3. Премахване на лимитите на изходящи обаждания в РУП, което води до ограничаване на правата на задържаните за 24 часа; при условие, че няма средства и лимитите трябва да се запазят, полицаите да бъдат инструктирани, че обажданията към адвокат са приоритетни и наличието на лимит не може да бъде извинение за нарушаване на основните права на задържаните.
6. Да бъдат инструктирани дежурните полицейски служители да регистрират обажданията до адвокат, както се изисква в Инструкция №13-1711 от 15 септември 2009 г.

МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ:

1. Въвеждането на законова регламентация за това кой лекар трябва да бъде потърсен и кой следва да заплати прегледа извън случаите на спешност, когато лицето е здравно неосигурено.

БЮДЖЕТ И МАТЕРИАЛНО-БИТОВИ УСЛОВИЯ:

1. Планиране на ремонтни дейности в РУП за привеждане на помещенията за задържане в съответствие с нормативните изисквания. Обособяване на отделни обслужващи помещения, съгласно нормативната база.
2. Планиране на средства от бюджета на МВР за закупуване на хигиенни материали – тоалетна хартия, течен сапун и почистващи препарати, за гориво и офис техника.

3. Създаване на организация за предоставяне на храна на задържаните във всички РУП в съответствие с нормативните изисквания.
4. Отделянето на бюджетни средства и въвеждането на ясен механизъм и подзаконова регламентация за това как става назначаването на преводач за задържаните чужденци, особено с оглед на прогнозите за увеличаването на имиграционния натиск и присъединяването на България към Шенгенското пространство.
5. Препоръчително е да се създаде система за хигиенизиране на използваните завивки от задържаните лица.
6. По-добро планиране на регионалното разпределение на човешките ресурси в РУП.

ВОДЕНЕ НА РЕГИСТРИ И ДОКУМЕНТАЦИЯ:

1. Обновяване на информационната система /въвеждане на програмен продукт/, където да се въвеждат данните за задържаните лица. Самата система да позволява разпечатване на цялата документация и да дава бързи справки по различни показатели, според необходимостта. Използване на химизирани бланки /вместо индиго/, в зависимост от броя на необходимите екземпляри.

ПОДОБРЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНОТО ОБСЛУЖВАНЕ:

1. Улесняване на достъпа на хора с увреждания до РУП. Предприемане на необходимите действия за поставяне на рампи и други съоръжения, осигуряващи равен достъп на хората с увреждания.
2. Обособяване на отделен вход за граждани и задържани лица във всички РУП, както и създаване на възможности за гарантирана конфиденциалност на разговорите, особено при прием на жертви на престъпления.
3. Задължително носене на баджове от служителите от административните служби.
4. Планиране на възможности за получаване на обратна връзка по телефон/ електронна поща.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1:

Показатели/Регистрирана промяна	НЯМА ПРОМЯНА	ЧАСТИЧНО ПОДОБРЕНИЕ	ПОДОБРЕНИЕ	ЧАСТИЧНО ВЛОШАВАНЕ
1. ОТДЕЛНИ ПОМЕЩЕНИЯ ЗА МАЛОЛЕТНИ/ НЕПЪЛНОЛЕТНИ/ ЖЕНИ/МЪЖЕ/ ЗАРАЗНОБОЛНИ		X		
2. ОБОСОБЕНИ ОБСЛУЖВАЩИ ПОМЕЩЕНИЯ		X		
3. ОБОРУДВАНЕ НА МЕСТАТА ЗА ЗАДЪРЖАНЕ	X			
4. МАТЕРИАЛНО-БИТОВО СЪСТОЯНИЕ НА МЕСТАТА ЗА ЗАДЪРЖАНЕ		X		
5. УСЛОВИЯ НА РАБОТА НА ПОЛИЦАИТЕ	X			
6. ХИГИЕНА		X		
7. ИНФОРМИРАНост НА ЗАДЪРЖАНИТЕ ЗА ПРАВТА ИМ				X
8. ДОСТЪП ДО ПРАВНА ПОМОЩ				X
9. ОСИГУРЯВАНЕ НА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ	X			
10. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРЕВОДАЧ		X		
11. ОСИГУРЯВАНЕ НА ХРАНА НА ЗАДЪРЖАНИТЕ				X
12. ВОДЕНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯТА ПО ЗАДЪРЖАНЕ				X
13. ОТНОШЕНИЕ НА ПОЛИЦЕЙСКИТЕ СЛУЖИТЕЛИ КЪМ ЗАДЪРЖАНИТЕ ЛИЦА			X	
14. СИГНАЛИ ЗА ЗЛОУПОТРЕБА СЪС СИЛА			X	

ПРИЛОЖЕНИЕ 2:

РУП	Общо РУП	Общ брой доброволци	Общ брой наблюдения	Посещения през работните дни	Посещения през почивните дни	Интервюта със задържани лица	Интервюта с граждани
Варна	8	38	76	47	29	22	23
Добрич	8		44	30	14	5	6
Пловдив	13	36	57	27	28	18	21
Пазарджик	5		32	18	16	5	8
Бургас	16	25	94	76	18	11	31
Стара Загора	6	52	30	30	0	2	2
Хасково	6		37	30	7	8	5
Сливен	4		20	12	8	7	1
София	9	53	152	114	38	132	30
Перник	5		28	9	19	6	2
Общо:	80	204	570	393	177	216	129

ПРИЛОЖЕНИЕ 3:

РУП	Общо РУП	Нова сграда	Основен ремонт по нормативните изисквания	Козметичен ремонт	Ремонт в процес	Общо РУП, които отговарят на нормативните изисквания към момента	РУП, според нормативните изисквания от предходната фаза	Промяна
Варна	8	1 РУП	0	2 РУП, 5 РУП, РУП-Аксаково	РУП Провадия, Аксаково	1 РУП	0	1 повече
Добрич	8	0	0	РУП- Шабла, 1 РУП, 2 РУП	0	0	не е приложимо	
Пловдив	13	5 РУП, РУП - с.Труд	0	1 РУП, 4 РУП и 6-о РУП	6 РУП	1РУП, 3 РУП, 5 РУП и РУП в с.Труд	1РУП, 3 РУП	2 повече
Пазарджик	5	0	РУП-Пазарджик	0	0	0	не е приложимо	
Бургас	16	0	0	2 РУП	РУП Карнобат	РУП -Камено	РУП -Камено	няма промяна
Стара Загора	6	2 РУП	0	РУП - Казанлък	РУП Раднево	2 РУП	не е приложимо	
Хасково	6	0	РУП- Хасково	0	0	РУП- Хасково	не е приложимо	
Сливен	4	0	РУП- Сливен	0	0	РУП- Сливен	не е приложимо	
София	9	7 РУП	2РУП, 3РУП, 4 РУП, 8 РУП	1 РУП, 6 РУП,	0	2 РУП, 3 РУП, 4 РУП, 6 РУП, 7 РУП, 8 РУП, 9 РУП	4 РУП, 6 РУП, 9 РУП	4 повече
Перник	5	1 РУП	2 РУП	0	0	1 РУП, 2 РУП	не е приложимо	